

Spreeknotitie rondetafelgesprek evaluatie Politiewet 2012

Doorontwikkeling politie: rust en ruimte

Veilig samenleven kan niet zonder goede politie; daarom was een grote verandering nodig. De nieuwe politieorganisatie stáát, presteert goed en het vertrouwen in de politie is groot. Nu is er rust en ruimte nodig om de verandering goed af te ronden en de hoge uitstroom van oudere collega's op te vangen. De politie gaat stabiel doorontwikkelen met minder centralisme en meer ruimte voor de basis. Tegelijkertijd moeten we ons stapsgewijs versterken en vernieuwen in wijk, web en wereld. Nu we één politie zijn is dat mogelijk.

Herkenbaar

De commissie Evaluatie Politiewet 2012 heeft vanuit verschillende invalshoeken de wet en de achterliggende bedoelingen geëvalueerd; het rapport schetst een herkenbaar en eerlijk beeld van de politieorganisatie. Het noodzakelijke perspectief van stabiele doorontwikkeling met een beperkt aantal aanpassingen, onderschrijft het korps van harte.

Veel en snel

De Politiewet 2012 en alle bijbehorende plannen voor de politieorganisatie waren uiterst ambitieus en konden op brede steun rekenen. Die ambitie en de steun waren belangrijk om de breuk te forceren met het oude bestel dat uitontwikkeld, deels bijna failliet was en gekenmerkt werd door elementen van vrijblijvendheid, fragmentatie en verspilling. Onder de voorwaarde dat de politieprestaties verder verbeterden, werden vier grote veranderingen in hoog tempo tegelijk doorgevoerd:

- schaalvergroting: van 26 korpsen naar 11 eenheden in nationaal verband;
- centralisatie: vorming van een geheel nieuwe centrale bedrijfsvoering;
- reorganisatie: opnieuw plaatsen van meer dan 60.000 collega's;
- kostenreductie: aanvankelijk een kwart miljard euro maar al snel veel meer bezuinigen.

Zorgwekkend

In een periode met nieuwe en acute veiligheidsvraagstukken (bv. terrorisme en de vluchtelingencrisis) bleek het totaal van veranderingen té veel en té snel. Een tussentijdse herijking van de plannen had maar beperkt effect en begin 2016 was sprake van een zorgwekkende situatie. Dankzij de tomeloze inzet van de mensen presteerde de politie goed en steeg het vertrouwen van burgers, maar de organisatie kampte met te veel verandertrajecten, structurele financiële tekorten, een stilgevallen reorganisatie, doorgeschooten centralisme, een moeizame relatie met gezagen en een gebrek aan toekomstperspectief. Deze knelpunten zijn –en worden- stapsgewijs aangepakt.

Interventies

De vele verandertrajecten zijn beoordeeld op nut, noodzaak en haalbaarheid en vervolgens radicaal ingeperkt. De meerjarige betaalbaarheid van personeel en materieel is doorgelicht en bracht structurele onder-financiering aan het licht. Dit leidde tot het terugdraaien van een fors deel van de eerder opgelegde bezuinigingen en een versterking van de financiële beheersorganisatie. Zo ontstond een nieuwe solide basis waarop vanaf nu verantwoord geïnvesteerd kan worden. De personele reorganisatie is dankzij de inzet van alle betrokken partijen in 2016 vereenvoudigd en versneld; deze operatie is nu bijna afgerond.

Aanpassing besturing en bedrijfsvoering

Het centralisme in de sturing van de organisatie en de vormgeving van de bedrijfsvoering bleken een oorzaak van oplopende onvrede van lokale gezagdragers. De geïntensiveerde dialoog met gezagen en een rondgang langs de basisteams leiden tot voorstellen voor structurele aanpassingen in de besturing en de bedrijfsvoering. Het rapport en de aanbevelingen van de evaluatiecommissie onderstreepten de noodzaak en de richting daarvan.

Ruimte voor de basis

Het nieuwe besturingsmodel is in werking getreden; de eenheden staan meer aan het stuur. De extra ruimte die de korpschef krijgt van de minister wordt als het ware doorgegeven aan de eenheden. Uitgangspunt is en blijft dat de politie lokaal wordt aangestuurd en nationaal is georganiseerd. Ten aanzien van de bedrijfsvoering worden directe vraag-en-aanbod relaties gecreëerd tussen de eenheden en het PDC en zullen bevoegdheden aan de leiding van de eenheden worden gemandateerd. Het mandaat van de chefs op lokaal niveau wordt uitgebreid, zodat zij de ruimte krijgen om voor hun team de benodigde uitgaven te doen om invulling te geven aan lokaal maatwerk. Deze veranderingen worden stapsgewijs doorgevoerd, zodat behaalde en nog te behalen voordelen niet weggegooid worden. De elementen van vrijblijvendheid, fragmentatie en verspilling uit het oude bestel mogen niet terugkeren.

Wijk, web en wereld

Terwijl het korps zich volledig richtte op het draaiende houden van de operatie en de vorming van de nieuwe organisatie gingen de ontwikkelingen in wijk, web en wereld in hoog tempo door. De politie dreigde de aansluiting te verliezen en had dringend behoefte aan een inhoudelijk toekomstperspectief. In samenspraak met interne en externe stakeholders een nieuw perspectief ontwikkeld. Waar in het oude bestel dergelijke initiatieven stranden op vrijblijvendheid en fragmentatie is nu in korte tijd een nieuwe richting gekozen en wordt extra geld snel en aantoonbaar omgezet in versterking en vernieuwing van de politie.

Realisme en verantwoorde vernieuwing

De komende jaren staan in het teken van realisme en verantwoorde vernieuwing. Terwijl grote aantallen oudere collega's uitstromen en er meer beroep op de politie wordt gedaan door burgers dan ooit, gaan we de bouw en inrichting van het grootste overheidsconcern van Nederland consequent afronden en ruimte maken voor de vernieuwing van het politiewerk. Een wendbaarder organisatie is de verbindende schakel; de Nederlandse politie is en blijft lokaal verbonden maar zal van daaruit beter moeten kunnen inspelen op de problemen van web en wereld.